

hírfolyam

■ **Kártérítik a zöldségtermesztő gazdákat.** 3,75 millió eurónyi kártérítést fizet ki a román állam azoknak a gazdáknak, akiket veszteség ért az E. Coli-járvány miatt. A Mezőgazdasági Kifizetési Ügynökségek legkésőbb október 15-ig folyósítják a támogatást a zöldségtermelőknek. Kártérítést azok a gazdák kérhetnek, akik a tavaszi E. Coli-baktériumjárvány miatt meg kellett semmisíteniük a zöldségtermésüket. Az állam által fizetett kártérítés a veszteségeknek csak egy részét

fedezi. Június elején úgy becsülték, hogy a járvány összesen 9 millió eurós kárt okozott a gazdáknak.

■ **Inflációs csúcspontot érte.** Az utóbbi három évben az Európai Unióban Romániában regisztrálták a legnagyobb drágulási hullámot. Az Eurostat adatai szerint 3-4-szer nagyobb arányú volt a romániai drágulás ebben az időszakban, mint az európai átlag. 2008 és 2011 júliusa között az EU-ban az árak 5,3 százalékkal emelkedtek, Romániában ellenben 18 százalékkal. Romániában

az élelmiszerek ára idén júliusban több mint 12 százalékkal volt magasabb, mint 2008 hasonló időszakában; miközben e szektoron belül az uniós drágulás mértéke 4,7 százalék volt. A javak és szolgáltatások szektorban Romániában a drágulás mértéke 17 százalék volt, az EU-ban 10 százalékos.

■ **Nagyobb GDP-növekedésre számít az EIU.** 1,7 százalékos gazdasági növekedése lesz idén Romániának – állítja az Economist Intelligence Unit. A szervezet úgy látja, az ország idén is kemény megszorításokkal néz

szembe, ezért nem lesz ennél is nagyobb GDP-növekedés. Az intézmény azt is megállapítja, akár gazdasági instabilitáshoz is vezethet, ha az ország folytatja a megszorítások bevezetését. Ennek ellenére az EIU előrejelzése optimistább, mint a kormányé, amely év végére továbbra is 1,5 százalékos bővülési ütemmel számol, miközben egyes elemzők rossz előjelként értékelik, hogy a gazdaság csupán 0,3 százalékkal nőtt az idei második negyedévben, emiatt megtörténhet, hogy év végére nem lesz másfél százalékos gazdasági növekedés sem.

Gazdaság

KAPACITÁSÁT A SZÉKELYSZENTLÉLEKI GORDON

vennék be a magyar piacot

üzem, a feldolgozó igazodott az EU-s normákhoz, hanem a beszállító termelők is. A Gordonnak jelen pillanatban 1300 tejtermelő gazda beszállítója van, és ők adják azt a napi 50-55 ezer liter tejet, amit az üzemünk feldolgoz. E közt pedig nagyjából csak 10-15 olyan farm van, ahol a tehének száma meghaladja a húszon felüli állományt. A többi mind azok a kisgazdaságok, ahol a tehének száma egy-kettő körül van vagy annál egy kicsivel több. Ezek a gazdák mind ide a Gordonhoz adják a tejet. Persze sokat is foglalkoztunk velük, de nevelhetők voltak, megértették az idők szavát, és ez lett az eredménye.

– *A Gordon azonban – ha jól tudom – a tejszükséglete jelentős hányadát saját farmjairól is biztosítani képes...*

– Természetesen, hisz a piac követelményeivel összhangban 2009-ből nagyobb mennyiségben kezdtük el a friss termékek gyártását. Ahhoz viszont kiváló minőségű tej kellett. Ezért kihasználva azt a lehetőséget amit a kormányprogram – amolyan román Sapardként – a száztehenses férőhelyű farmok kiépítése terén jelentett, több környékbeli vállalkozóval is összefogtunk, így a környéken összesen hat tejtermelő szarvasmarhatelepep épült fel. Ebből kettő tartozik a Gordonhoz, amiből az egyikben teljes, a másikban pedig résztulajdonos, de a többieknek is segített abban, hogy mind a szakmai dokumentációt, mind a technikai dokumentációt elkészítsék, és természetes dolog, hogy leendő felvásárlóként, a szakembereink tapasztalatát megosztva irányította is az építkezést és az állomány megvásárlását. Mert zömmel mind Felső-Ausztriából, a tarka marha Ausztriában fejlesztett és kinevelt állományát hoztuk ide, amelyek nemcsak hogy kitűnően alkalmazkodtak a hegyvidéki tartáshoz, de kettős hasznosításúak is. Egyrészt a tejtermelésük is a második laktációban elérheti a 8-9 ezer litert, ami tekintélyes mennyiség, de még lényegesebb, hogy a tejük beltartalmi összetétele nagyon kiváló. És az sem mellékes, hogy ehhez nem igényel speciális abrakolást, mivel nagyon jól értékesíti a tájegységünkre jellemző takarmánynövényzetet, kezdve a legelőtől akár a szálas növényekig. Persze a kezdetektől alkalmazzuk az osztrákok által kipróbált takarmánykészítő programot is, ehhez megfe-

lelő silókukoricát termeltünk, illetve félszázaz, szenázs-takarmányokat. A Gordon például az osztrák fajtanemesítő partnerrel meggyezve 2009-ben tizenöt farmert vitt ki egyhetes felkészítő, tapasztalatszerzési útra Ausztriába, ahol megláthatták nemcsak elméletben, de a gyakorlatban is hogyan kell a takarmányt készíteni, miként kell az állatokat tartani. Ezek mind olyan dolgok, lépések voltak, amik felhasználásával az újonnan létrejött farmok gondosan, eredményhatékonyan tudnak gazdálkodni.

– *Mik a Gordon további tervei? Terveznek-e nagyobb beruházásokat?*

– Azt már a 2006-os induláskor is megtapasztaltuk, hogy más az elmélet, és más a gyakorlat. Az üzem strukturálisan ugyan tökéletesen megfelelt az uniós elvárásoknak, de a piaci termékértékesítés kapcsán rájött, hogy bizonyos szempontból gondok, problémák vannak. Ezért a fejlesztéseket azóta is ilyen irányba visszük el. Az utóbbi két esztendő alatt például nagymértékben felfutott a frisstermék-gyártásunk, de ennek következtében a raktározás szempontjából adódtak gondjaink. A probléma nem a termelőkapacitásunkkal volt, hisz a gépek mindent legyártanak, hanem elsődlegesen egy csomagolóanyag-raktárt kellett építsünk. Ez egy 200 ezer eurós beruházásból épp folyamatban van, és körülbelül egy hónapon belül teljesen készen lesz. Ugyanakkor a meglévő épület melletti toldással egy teljesen új vonalat állítunk fel, amely révén a piacigényhez igazodva – főleg a friss termékeink zömét – műanyag palackokba tudjuk csomagolni. A hagyományos, kis poharas kisereléssel szemben ugyanis ma egyre többen kis PET-palackos csomagolást kérnek, legyen szó akár tejfölről, joghurtól, szánáról, kefirről, de mára még az ivótejet is zacskó helyett palackokba kerik. Ehhez viszont egy teljesen új, külön vonalat kellett építsünk, ami reményeink szerint év végéig már közel teljes kapacitással fog termelni. Ugyanakkor említettem azt is, hogy az üzem jelenlegi tejtároló kapacitása 50-55 ezer liter. A feldolgozókapacitása ennél jóval nagyobb, de pillanatnyilag nem tudunk több tejet tárolni. Ezzel kapcsolatban szintén pályázati úton kívánnánk két 30 ezer literes tejtároló tankot vásárolni, amivel a termelésnövelésre is lehetőséget adva egyből 110

ezer literre tudnánk feltornáznai a napi tejtároló kapacitásunkat.

A következő lépés viszont, ami már 2012-re vonatkozik, egy új, korszerű termékteremtő megépítése. Sajnos menetközben jöttünk rá, hogy a raktárunk a jelenlegi formájában nem korszerű, amit mindenképpen cserélni, de bővíteni is kell, ezért ez lesz a következő nagy, számításaink szerint több mint egymillió eurós beruházásunk. Persze azért idővel a felszabaduló helyiségbe meg fogjuk találni, hogy milyen termelővékenységeket helyezünk el. A terméknek ugyanakkor – nem utolsósorban – az üzletek polcaira, a fogyasztóhoz is el kell jutnia, ezért a következő cél egy hozzávetőleg 250 ezer eurós beruházásból a meglévő gépparknak a felújítása és bővítése. Ezt ha sikerül, szintén pályázati úton valósítanánk meg. De a csúcspont mindennek tejebe egy logisztikai számítógépes, ún. CSB-rendszer vásárlása jelentené, amire szintén 200 ezer eurót számunk. Ez a rendszer amúgy az átvett tejtől kezdve a kifizetésig, a legyártott terméktől kezdve egészen az eladói és pénzügyi elszámolásig mindennek a számítógépes nyomon követhetőségét biztosítja. Az időre és jövőre tervezett közvetlen beruházásaink meghaladják a 1,8 millió eurót, de akár 2 millió euró fölé is mehet, ha hozzászámítom a frisstermék-vonalra szánt építkezés költségeit is.

– *Az ovális pecsét megszerzése tehát a termelésbővítés és termékértékesítés perspektíváiban máris meghozta az első gyümölcsseit?*

– Mindenért meg kellett dolgozni. Strukturálisan az első perctől megfelelt az üzem, a beszállított tej minőségét tekintve viszont gondok adódtak. Most már ezt is sikerült rendbe tennünk, ennek is egyik bizonyítéka az ovális pecsét megszerzése. Utóbbi kapcsán pedig büszkém mondhatom, túl vagyunk az első kipróbált kísérleteinken: Magyarország felé több szállítmányunk is elindult, több kiállításon is részt vettünk, keresik a termékeinket. Szintén már csak napok kérdése, hogy Magyarországra új branddel, székely név és motívumok használatával, magyar felirattal és címkével indíthassuk el a termékeinket, ez pedig mind az ovális pecsét megszerzése nyomán vált lehetségessé.

Domján Levente

JEGYZET ■ Hecser Zoltán

Lecsúsztunk volna a bértérképről?

Az elmúlt héten egyes hazai sajtóorgánumok – talán a csikszeredai kétszeregyházi kétségbeesett alkalmazottjainak tiltakozása nyomán is – „bombahírként” tállták, hogy Hargita megyében a legalacsonyabb az országos átlagos nettó bér, nevezetesen 228 euró. Csak úgy halkán jegyzem meg, ezt lapunk még július 13-i számában közölte, amikor is egy nagyobb lélegzetű írásban taglaltuk az Országos Statisztikai Intézet bérek alakulására vonatkozó tanulmányát.

De maradjunk a 228 eurós Hargita megyei átlagbérnél. Az állítólagosan a statisztikai hivatal „legfrissebb összetítőjéből” származó adat több okból is sántít: egyrészt az intézet a bérek alakulását lejben és nem euróban tünteti fel – utóbbi az Eurostat berkeibe tartozik –, másrészt pedig az sem derül ki, fél éves vagy július havi, esetleg az idei első héthavi átlagbér szintekről van-e szó, de a valós helyzetismeret feltételezi a pontos adatközlést. Mindez a lényegesen nem változtat – mondhatná bárki, ami igaz is, hisz tetszik, nem tetszik az esztendő első hat hónapja során március kivételével – amikor Vaslui foglalta el a bértáblázat utolsó, 41. helyét – Hargita megye mindig a sor végén kullogott. Így például júniusban megyénkben az átlagos bruttó bér 1344 lej volt, az országos átlagos 2026 lej szemben, hogy a listavezető Bukarest 2939 lejes hasonló mutatójáról már ne is beszéljünk...

Az átlagos bruttó bérbe ugyanakkor beletartoznak az alaplábéren túl a különböző pótlékok, prémiumok, 13. havi fizetés is. A bér jellegű juttatások márpedig „serkenthetik” az átlagbér alakulását. Ilyen összefüggésben nem érdektelen utalni a Hargita megyei munkaerő szerkezetére, illetve az alkalmazottak struktúrájára, mert korántsem mindegy milyen részarányt képviselnek az ún. „jól fizető”, és milyent a „rosszul fizető” szektorokban foglalkoztatottak. Hargita megyében márpedig az alkalmazottak 27-28 százaléka a viszonylag alacsonyabb bérekkel kecsegtető területen dolgozik, míg a jól fizetőként elkönyvelt szektorok megyénkben csupán az alkalmazottak 5 százalékának biztosít megélhetést. Azaz is számolni kell, hogy az esztendő elején került sor számos szektorban, illetve cégnél az éves prémium vagy a 13. fizetés folyósítására, illetve – már ahol volt – a hűsvéti vagy pedig nőnapos bér jellegű jutalmazásokra. Nos, ezeknek az összegeknek is megvolt a szerepe az első fél évi átlagbér alakulásában. Az ilyen jellegű bérszerkezetnek viszont már kisebb szerepük lehet az éves szintű átlagbér kiszámításában. A nemzetközi összehasonlításokban éppen ezért az éves átlagos bér a mérvadó. Nos, ebben a megközelítésben Hargita megye esetében már kedvezőbb képet nyújt a statisztika. Az Országos Prognosztikai Bizottság (CNP) ugyancsak a minap hozta nyilvánosságra az Eurostat statisztikája alapján a 2010-es esztendő átlagos nettó bérek hazai „térképét”. Azon Hargita megye 245 eurós havi átlagbérrel a 35. helyen szerepel, megelőzve Kovászna, Vrancea, Neamț, Vaslui, Szatmár és Maramaros megyéket. Azért azt is megjegyezném, a 2003–2010-es időszakban Hargita megye a havi átlagos nettó bér függvényében készített rangsorban csak egyetlen évben került az utolsó helyre, mégpedig 2008-ban. Legjobb helyezést 2004-ben érte el, amikor a négyjegyű 29. helyét foglalta el, a többi években a 36-38. helyen volt feltüntetve. Ezt csak azért mondom, hogy tévedés ne essék: nem csúsztunk le a bértérképről. Persze attól még néha előbb is végezhetnénk...